

Viktiga egenskaper hos unghästen för en framtida tävlingskarriär

En enkätstudie bland unghästutbildare

Lovisa Elg och Amanda Reisner

Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens biovetenskaper/ Enheten för hippologutbildning

Hippologprogrammet

Examensarbete på kandidatnivå, 185

Uppsala/Strömsholm 2026

Viktiga egenskaper hos unghästen för en framtida tävlingskarriär – en enkätstudie bland unghästutbildare

Important qualities of the young horse for a future competitive career – a survey study among young horse trainers

Lovisa Elg och Amanda Reisner

Handledare:	Åsa Gelinder Viklund, Sveriges Lantbruksuniversitet, Husdjurens biovetenskaper
Examinator:	Susanne Eriksson, Sveriges Lantbruksuniversitet, Husdjurens biovetenskaper
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i hippologi
Kurskod:	EX0864
Program/utbildning:	Hippologprogrammet
Kursansvarig inst.:	Institutionen för husdjurens biovetenskaper
Utgivningsort:	Uppsala/Strömsholm
Utgivningsår:	2026
Delnummer i serien:	K 185
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord:	unghästutbildare, exteriör, mentalitet, unghäst, egenskaper

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens biovetenskaper

Enheten för hippologutbildning

Sammanfattning

Tidigare forskning har påvisat samband mellan goda resultat vid unghästbedömningar och framtida tävlingsprestation i hoppning och dressyr bland ridhästar. Unghästbedömningar utgör därför en central del av den moderna sporthästaveln. Dessa bedömningar baseras på standardiserade protokoll och fångar inte nödvändigtvis perspektivet från de som arbetar praktiskt med unghästarnas dagliga utbildning. Det fanns därmed ett behov av att belysa unghästutbildares syn på vilka egenskaper hos den unga hästen som är betydelsefulla för framtida tävlingsframgång. Syftet med studien var att undersöka vilka egenskaper branscherna unghästutbildare anser vara viktiga hos en lovande unghäst för en framtida tävlingskarriär. Studien utgick från frågeställningen: Vilka kvaliteter hos den unga hästen anser en unghästutbildare är viktiga/önskvärda för en framgångsrik tävlingshäst? Studien genomfördes som en kvantitativ enkätundersökning riktad till personer verksamma inom unghästutbildning. Enkäten utformades med utgångspunkt i studiens syfte samt tidigare forskning och distribuerades via sociala medier. Enkäten bestod av fem olika avsnitt som handlade om respondenternas bakgrund, hästens ålder, utbildning och utveckling, gångarter och hoppförmåga, exteriör samt mentalitet. Frågorna bestod av bland annat flervalsfrågor, fritextsvar och "sliders". En "slider" var en skala mellan ett och tio där ändarna på skalan motsvarade en extrem för en egenskap. Enkäten slutfördes av 52 respondenter och det insamlade materialet sammanställdes och analyserades deskriptivt. Respondenterna bestod främst av kvinnor (80%) och majoriteten inriktade sig mot hoppning (63%). Trettio respondenter angav unghästutbildning som sin huvudsakliga sysselsättning och benämndes "yrkesverksamma unghästutbildare". Resultatet visade att unghästutbildare tyckte att det är fördelaktigt med en häst åt det ädlare och mer högställda hållet som är byggd något i uppförsbacke. De vill ha långa ben på hästen men söker i övriga exteriöregenskaper som hals, rygg och kors ett värde närmare mitten på den angivna skalan. Det fanns en signifikant skillnad mellan hopp- och dressyrryttarnas önskemål på de exteriöra egenskaperna 'kroppens riktning' samt 'korsens lutning', där dressyrryttarna önskade mer uppförsbacke i kroppens riktning och ett mer stupande kors än hoppryttarna. Medelvärdena från skalan ett till tio för respondenternas önskemål gällande de exteriöra egenskaperna var som lägst 4,40 och som högst 8,00. Vaksamhet är den mentala egenskap som önskades närmast mitten på skalan. Mod och reaktionsförmåga var de mentala egenskaper där hoppryttarnas och dressyrryttarnas åsikter skiljde sig åt signifikant ($p=0,003$ för båda). Hoppryttarna ville ha modigare hästar samt en större reaktionsförmåga än dressyrryttarna. De yrkesverksamma unghästutbildarna önskade högre energinivå ($p=0,04$) i hästen än de som inte var yrkesverksamma men i övrigt fanns inga andra signifikanta skillnader. Samtliga respondenter önskade hög arbetsvilja (9,46), relativt stort mod (8,33) och en hög mental avspändhet (8,29). Resultaten tyder på att unghästutbildare anser att en bra mentalitet påverkar hästens träningsbarhet och möjligheten att utveckla övriga egenskaper. Slutsatsen utifrån dessa resultat var att unghästutbildare framhöll vikten av mentala egenskaper där bland annat hästens arbetsvilja värdesattes. Exteriört föredrog de en häst med en normal exteriör utan extrema uttryck. Unghästutbildarna ville ha tre taktfasta gångarter där de ansåg galoppen vara viktigast för tävlingsframgång. Hoppryttarna ville ha en häst som utöver en god inställning till uppgiften också hade ett kraftfullt avstamp, god balans och mycket scope. Dressyrryttarna ville ha en häst som är byggd i uppförsbacke samt önskade ett kors åt det mer stupande hållet. Jämfört med hoppryttarna önskar dressyrryttarna en mindre reaktiv häst där takten var den viktigaste egenskapen i skritt och trav och balansen var viktigast för galoppen.

Nyckelord: unghästutbildare, exteriör, mentalitet, unghäst, egenskaper

Abstract

Previous research has demonstrated correlations between successful results in young horse assessments and future competition performance in sport horses. Young horse assessments constitute an important part of modern sport horse breeding. These assessments are based on standardized protocols and may not fully reflect the perspectives of professionals involved in the daily training of young horses. Therefore, there was a need to investigate which traits experienced young horse trainers consider important for future competition success. The aim of this study was to examine which qualities young horse trainers regard as desirable in a promising young horse intended for a competitive career. The study addressed the question: Which qualities in a young horse are considered important for future success by young horse trainers? The study was conducted as a quantitative survey targeting individuals active in young horse training. The questionnaire was designed based on the study aim and previous research and distributed through social media. It included sections concerning respondents' background, the age, training and development of the horse, gaits and jumping ability, conformation, and mentality. A total of 52 respondents completed the survey and the data were compiled and analyzed descriptively. The respondents were mainly women (80%) and the majority had show jumping as their main discipline. The results showed that young horse trainers generally preferred a more refined, high-set horse built slightly uphill with relatively long legs. Other conformation traits such as neck, back, and croup were preferred closer to intermediate values on the scale. Significant differences between showjumping and dressage riders were found regarding body direction and croup inclination. Dressage riders preferred a more uphill conformation and a steeper croup. The mean values from the scale of one to ten for the respondents' preferences of the conformation traits were 4.40 at the lowest and 8.00 at the highest. Mental traits were generally rated highly. Alertness was the preferred trait closest to the midpoint of the scale. Significant differences between showjumping and dressage riders were found for courage and reactivity ($p = 0.003$ for both) with showjumping riders preferring braver and more reactive horses. Professional young horse trainers preferred a higher energy level ($p = 0.04$) than non-professionals while no other significant differences were identified. Overall willingness to work (9.46), courage (8.33), and mental relaxation (8.29) received the highest mean values. The findings suggest that mentality is considered essential for trainability and the development of other desirable traits. In conclusion young horse trainers emphasized the importance of mental qualities, particularly willingness to work. Conformation traits were generally preferred close to intermediate values. Trainers also valued gaits with even rhythm, and canter was considered as most important for future success. Showjumping riders preferred horses with a powerful take-off, balance, scope, and positive attitude toward work, whereas dressage riders preferred horses with a more uphill conformation, steeper croup, lower reactivity, and even rhythm and balance in the gaits.

Keywords: young horse trainer, exterior, mentality, young horse, qualities

Innehållsförteckning

Viktiga egenskaper hos unghästen för en framtida tävlingskarriär	1
1. Inledning	7
1.1 Syfte	8
1.2 Frågeställning.....	8
2. Teoriavsnitt.....	9
2.1 Unghästbedömningar.....	9
2.1.1 Unghästbedömningarnas roll i avelsarbete	9
2.2 Samband mellan unghästbedömning och prestation.....	10
2.3 Hållbarhet.....	11
2.3.1 Samband mellan tidig tävlingsdebut och karriärlängd	11
2.3.2 Tidig prestation och hållbarhet	12
2.3.3 Exteriörens betydelse för hållbarhet	12
2.4 Mentalitet.....	12
2.5 Unghästutbildning	13
2.5.1 Unghästutbildare.....	14
3. Metod och material	16
4. Resultat	17
4.1 Bakgrund.....	17
4.2 Exteriör och mentalitet	17
4.3 Gångarter och hopp teknik.....	19
4.4 Utbildning och utveckling	23
5. Diskussion	26
5.1 Mentala egenskaper	26
5.2 Exteriöra egenskaper.....	27
5.3 Gångarter och hopp teknik.....	28
5.4 Syn på ålder, utbildning och utveckling	29
5.5 Metod	29
5.6 Framtida forskning	30
5.7 Etiska och hållbara aspekter.....	30
5.8 Slutsats	31
Referenser.....	32
Bilaga 1.....	35
Bilaga 2.....	37

1. Inledning

Den varmblodiga ridhästen är den mest populära hästrasen i Sverige och står för 31% av alla registrerade hästar inom landet (HNS 2025). Organisationen för avel av den svenska varmblodiga ridhästen heter Swedish Warmblood Association (SWB) och grundades 1928 (SWB u.å.a.). SWB har ett avelsmål som lyder ”En ädel, korrekt och hållbar varmblodshäst som genom sitt temperament, sin höga ridbarhet, goda rörelser och/ eller hoppförmåga är internationellt konkurrenskraftig” (SWB u.å.b.). Koenen et al. (2004) konstaterade att de flesta europeiska varmbloodsorganisationerna har liknande mål, även om det skiljer sig i hur omfattade och detaljerade avelsmålen är.

Unghästbedömningar utgör en central del av den moderna sportaveln (SWB u.å.c.). Vid SWB:s bedömningar görs dels en värderande bedömning i relation till avelsmålet för rasen. Hästarna får en poäng för varje egenskap på en skala mellan 1 och 10, poängen sätts efter hur korrekt egenskapen anses stämma överens med avelsmålet. Varje häst får även en linjär beskrivning där hästen beskrivs på en niogradig skala A till I där A och I är biologiska ytterligheter. Linjärbeskrivningen är alltså en beskrivning av hästen och inte en bedömning i relation till avelsmålet (SWB 2021). Från och med 2025 infördes även linjär beskrivning av beteende vid unghästtesten för att kunna ge temperament en större plats i framtidens avelsarbete (SWB 2024).

Egenskaperna som bedöms på unghästbedömningar ligger till grund för SWB:s avelsvärdeestimationer (Viklund et al. 2011; Viklund & Eriksson 2018). De värderande egenskaperna har visats ha starka genetiska samband med tävlingsprestation som är avelsmålet (Viklund et al. 2010). Poäng för trav och temperament för gångarter hade starkast samband med resultat i dressyrtävling medan de båda hoppbetygen hade mycket starka samband med resultat i hopptävling. De beskrivande egenskaperna har också visat signifikanta fenotypiska samband med tävlingsprestationer (Bonow et al. 2024). Även för de beskrivande egenskaperna var det egenskaper kopplade till trav som hade starkast samband med dressyrprestation och egenskaper kopplade till hoppning som hade starkast samband med hoppprestation. Motsvarande samband har även skattats för det holländska varmbloodet (Durco et al. 2007).

Unghästutbildning är ett övergripande begrepp som kan omfatta sadelvänjning, inridning och träning anpassat efter hästens ålder och nivå. En häst räknas som unghäst till och med sex års ålder så all ridning innan dess kan benämnas som unghästutbildning. Fredricsson & Andersson (2008) menar att det krävs en erfaren ryttare för att utbilda den unga hästen. Det kan därav bli aktuellt att anlita en

unghästutbildare. I en tidigare studie har unghästutbildare intervjuats med avseende på att möta kundernas önskemål (Andersson Norén et al. 2023), däremot finns det ingen tidigare studie som undersökt unghästutbildarnas syn på vilka kvaliteter som är viktiga hos den unga hästen för att den ska få en framgångsrik tävlingskarriär.

1.1 Syfte

Syftet med arbetet var att undersöka vilka egenskaper de branscherna, i detta fall unghästutbildarna, anser vara viktiga hos en lovande unghäst för framtida tävlingsprestation.

1.2 Frågeställning

Vilka kvalitéer hos den unga hästen anser en unghästutbildare är viktiga/önskvärda för en framgångsrik tävlingshäst?

2. Teoriavsnitt

2.1 Unghästbedömningar

Unghästbedömningar utgör en central del av den moderna sportaveln (SWB u.å.c.). Syftet med SWB:s bedömningar är att identifiera unga individer som har en potential för framtida sport i enlighet med SWB:s avelsmål (SWB 2026a). Alla hästar som visas vid SWB:s unghästbedömningar bidrar med information som används i avelsvärdering. Genom standardiserade bedömningar av exteriöregenskaper, gångarter, hoppförmåga och ridbarhet kan uppfödare, tränare och avelsorganisationer tidigt få en indikation om hästens potential och föräldrarnas förärvning. SWB:s unghästbedömningar omfattar främst unghästtest för tre- och fyraåringar samt ridhästtest för fyraåriga hästar samt femåriga fölston.

Vid SWB:s unghästtest bedöms samtliga hästars exteriör vid hand, gångarter bedöms både via hand och i frihet och hoppning bedöms i löshoppning (SWB 2026a). Protokollet inkluderar både värderade och beskrivande egenskaper (Bilaga 1). Det beskrivande egenskaperna bedöms enligt manualen för linjärbeskrivning (SWB 2014). Det ingår ett frivilligt ridprov på unghästtester. Vid SWB:s ridhästtest bedöms både gångarter och hoppning under ryttare (SWB 2015).

Unghästbedömningar har även en viktig funktion i hästarnas utbildningsprocess. Testerna fungerar i många fall som en första milstolpe i unghästens träning och kan ge riktlinjer för unghästutbildaren för den fortsatta utbildningen (SWB 2026a).

2.1.1 Unghästbedömningarnas roll i avelsarbete

SWB:s unghästbedömningar fungerar som ett viktigt verktyg i selektionsarbetet mot avelsmålet (SWB u.å.c.). Viklund et al. (2010) ansåg att med hjälp av dessa bedömningar möjliggörs ett kortare generationsintervall och en snabbare genetisk framstegstakt. Flera egenskaper som bedöms vid unghästtester har visats ha medelhög arvbarhet och starka genetiska samband med tävlingsprestation (Wallin et al. 2003; Viklund et al. 2010). Viklund et al. (2011) hävdade att resultaten från unghästbedömningar kan därför med fördel användas i genetiska skattningar av avelsvärde. I avelsindexskattningarna kombineras informationen från unghästtester med tävlingsresultat. Unghästbedömningar bidrar på det sättet till att förbättra möjligheterna att identifiera individer med hög genetisk potential och därigenom stärka selektionen inom populationen.

2.2 Samband mellan unghästbedömning och prestation

Flertalet studier har undersökt ifall poäng från unghästtester är fenotypiskt och genetiskt associerade med senare tävlingsprestation. Viklund et al. (2010) analyserade fler än 14 000 svenska varmblood som bedömdes vid kvalitetsbedömning vid fyra års ålder och jämförde dessa resultat med nästan 40 000 hästarnas tävlingsresultat i dressyr och hoppning. De fann starka genetiska korrelationer mellan unghästtestets hopprelaterade egenskaper och framtida prestation inom sporten (0,87-0,89). Studien visade att korrelationerna mellan dressyrelaterade egenskaper och framtida dressyrprestation var måttliga till starka (0,47-0,77). Trav och temperament för gångarter var starkast korrelerade till tävlingsprestation i dressyr medan skritt var svagast korrelerat till tävlingsprestation. Även exteriöra egenskaper såsom typ och huvuvd-hals-bål var genetiskt korrelerade till dressyrprestation (0,50-0,52) medan exteriören inte hade lika starkt samband med hopprestation (0,22-0,24). Författarna kunde även se att arvbarheten för tävlingsresultat ökade med ackumulerad ålder och mängd tävlingsdata (Viklund et al 2010).

Wallin et al. (2003) fann liknande samband mellan egenskaper bedömda vid kvalitetsbedömning för fyraåringar och tävlingsresultat i både dressyr och hoppning. Rörelseegenskaper visade betydelse för dressyrprestation, medan hoppegenskaper visade betydelse för hopprelaterade resultat. Dessa korrelationer understryker att tidiga bedömningar delvis speglar egenskaper som påverkar sportprestation.

Jönsson et al. (2014) studerade 8 238 svenska varmbloodshästar som var bedömda på kvalitetsbedömning under åren 1983 till 2005. De fann att goda exteriörpoäng och grenpoäng (höga betyg i hoppning respektive dressyr) vid fyra till fem års ålder var fenotypiskt och genetiskt associerade både med en längre tävlingskarriär och bättre tävlingsprestationer.

Bonow et al. (2024) visade att de linjärt beskrivna egenskaperna hos unghästar var associerade med sportslig prestation. Alla hoppegenskaper var associerade med tävlingsprestation i hoppning. Till exempel var ett kraftfullt, snabbt och uppåtriktat avstamp, böjda framben, rundad rygg, ett stort scope och en säker taxeringsförmåga positivt för tävlingsprestation. Det var även positivt för prestation i hoppning om hästen var av ädel typ, byggd i uppförsbacke med vertikal hals och hade en elastisk galopp och gångarter i uppförsbacke. För att en dressyrhäst ska bli framgångsrik på dressyrbanan fann Bonow et al. (2024) att travegenskaperna var av stor betydelse. Det var gynnsamt med en trav med en lång steglängd som var elastisk, bogfri och med väl undersatta och aktiva bakben.

En rund och elastisk galopp var positivt medan galoppens språnglängd hade ett optimum där en alltför lång språnglängd inte var positivt. Dressyrhästens prestationer gynnades om hästen var av en högställd typ, byggd i uppförsbacke och med en liggande bog. Vad gäller halsen skulle den vara välvd, lagom lång och varken vertikal eller horisontell. Dessutom fann Bonow et al. (2024) att hasen varken skulle vara för rak eller krokig för att dressyrhästen skulle lyckas bra i tävlingssammanhang.

2.3 Hållbarhet

Strävan efter friska och skadefria hästar är en central punkt inom ridsporten där både etiska aspekter kring djurvälstånd samt ekonomiska investeringar sammanfaller (Ricard & Blouin 2011). SWB har *en hållbar häst* som en del av deras avelsmål men det finns utmaningar kring vad hållbarhet innebär och hur detta kan mätas. Inom forskningen används begreppet longevity som ett objektiva mått på hållbarhet. Longevity kan till exempel motsvara det totala antalet år en häst varit aktiv inom tävling och indikerar hästens fysiologiska förmåga för långvarig belastning (Ricard & Blouin 2011).

Braam et al. (2011) gav ett konkret exempel på hur longevity används genom att studera antal år i tävling som ett mått på hållbarhet hos svenska varmblodiga ridhästar. Studien baserades på tävlingsdata från disciplinerna dressyr, hoppning och fälttävlan, totalt 17 962 hästar. De skattade arvbarheter för ”år i tävling” till mellan 0,07 och 0,17 beroende på modell och disciplin. Lägre värden erhöles när modellen justerades för ålder vid första placering i tävling och de högre värdena skattades för antal år i hoppning. Braam et al. (2011) skattade positiva genetiska korrelationer mellan totalt antal år i tävling och tävlingsresultat och prestationsmått från unghästtester. Resultaten indikerade att antal år i tävling speglade de svenska varmblodens hållbarhet och deras prestationsförmåga samt att det kan användas i genetiska utvärderingar av hållbarhet.

2.3.1 Samband mellan tidig tävlingsdebut och karriärlängd

Ricard & Blouin (2011) genomförde en omfattande studie som inkluderade data från över 200 000 franska hopphästar. Resultatet påvisade ett tydligt samband mellan tidig tävlingsdebut och en lång tävlingskarriär. Unghästar som debuterade vid fyra års ålder hade längre karriär än individer som startades som fem- eller sexåringar (Ricard & Blouin 2011). Ricard & Blouin (2011) menar att detta tyder på att en kontrollerad och tidig exponering för tävling inte nödvändigtvis utgör en risk för förslitning utan snarare kan kopplas till fysiologisk adaptation eller identifiering av de mest hållbara individerna i ett tidigt skede.

2.3.2 Tidig prestation och hållbarhet

Forskning pekar på att goda prestationer på unghästtest korrelerar med en framtida hållbarhet. Jönsson et al. (2014) kom fram till att hästar med goda prestationer på kvalitetsbedömning som fyra och femåringer inte bara nådde högre tävlingsnivåer utan även hade en längre aktiv tävlingskarriär. Detta resultat styrks även av danskt data från en studie av Seierø et al. (2016) som analyserade 9000 hopphästar och dess karriärer inom sporten. Resultaten visade att en god hopp teknik hade stark korrelation med en lång karriär inom sporten. Forskarna menade på att en talangfull häst har biomekaniska förutsättningar som minskar risken för skadlig överbelastning (Seierø et al. 2016).

2.3.3 Exteriörens betydelse för hållbarhet

Betydelsen av de exteriöra egenskaperna för den långsiktiga hållbarheten framstår som mer differentierad inom forskningen. Jönsson et al. (2014) kom fram till att egenskaper som kunde korreleras med god hållbarhet var en väl ansatt hals, en lätt framdel, korrekt rörelse i trav samt en normalhög mankhöjd.

Däremot visade en dansk studie att exteriörens betydelse för hållbarhet inom hoppsporten var begränsad jämfört med prestationsförmågan (Seierø et al. 2016). Seierø et al. (2016) fann att de enda exteriöra egenskaperna med signifikant koppling till hållbarheten var överlinjens utformning och bakbenens ställning. Detta indikerade att hopphästens förmåga att generera kraft bakifrån och genom kroppen var mer avgörande för hållbarheten än en i övrigt korrekt exteriör (Seierø et al. 2016).

2.4 Mentalitet

Mentalitet är en viktig egenskap hos den unga hästen som har fått ett större fokus inom bedömningen för unghästar i och med de införda linjära beteendebeskrivningarna som införts vid unghästtest från och med 2025 (SWB 2024). SWB (2021) beskriver att ”den svenska varmblodshästen ska vara lätthanterlig, avspänd, arbetsvillig och ha ett gott lynne.”, egenskaper som kännetecknas är mod, samarbetsvilja och lyhördhet. Sedan 2014 har egenskapen beteende, beskriven på en skala mellan avspänd och spänd, bedömts på SWB:s unghästtester och Viklund och Eriksson (2018) skattade arvbarheten till 0,09. Bonow et al. (2024) kunde konstatera att hopp- och dressyrhästar skilde sig signifikant åt för egenskapen, där dressyrhästar var mer spända än hopphästar. Viklund (2026) berättade att på ridhästtest bedöms även samarbetsviljan (samarbetsvillig - svärpåverkbar) under ryttare och för denna egenskap var arvbarheten 0,11 för samarbetsviljan under ryttare för gångarter och 0,07 för samarbetsviljan under ryttare hoppning.

Forskning har visat att beteendemässiga egenskaper kan identifieras tidigt i livet och att dessa i viss utsträckning är stabila över tid. Visser et al. (2003) undersökte sambandet mellan tidiga personlighetsegenskaper och senare prestation i hoppning. De fann att vissa beteenden som reaktivitet och känslighet för stimuli kunde kopplas till framtida tävlingsresultat. Detta indikerar att mentalitet hos unghästar kan ha prediktivt värde för senare prestation.

Samtidigt visade Visser et al. (2003) att olika typer av temperament kan ha både fördelar och nackdelar. Hästar med hög reaktivitet visade i vissa fall bättre prestation samtidigt som de också kunde vara mer svårhanterliga. Mindre reaktiva och mer lugna hästar uppvisade generellt bättre hanterbarhet, vilket kan underlätta utbildningsprocessen. Detta belyser att mentalitet inte enbart påverkar prestationen direkt utan även hur effektivt hästen kan tränas. Visser et al. (2003) underströk mentalitetens betydelsefulla faktor för unghästens framtida tävlingskarriär. Både genetiska och miljömässiga faktorer påverkar dessa egenskaper och en balans mellan reaktivitet och hanterbarhet framstod som viktig. Graf et al. (2013) genomförde en studie med syftet att undersöka vilka personlighetsdrag hos hästar som var mest önskvärda enligt ryttnare och uppfödare. God hälsa, karaktär och arbetsvilja var de tre högst önskade egenskaperna utav tolv egenskaper som alla nämndes i avelsmål för tyska ridhästar (Graf et al. 2013). Jönsson (2006) kom genom en enkätstudie fram till att önskade temperamentegenskaper hos SWB-hästen var att den var samarbetsvillig, lyhörd och trygg. De temperamentegenskaper som ansågs ej önskvärda/ dåliga var spänd, aggressiv och osamarbetsvillig.

Hennessy et al. (2008) belyste hur biologiska egenskaper kan påverka marknaden för försäljning av hästar. Hästens temperament sågs som en av de viktigaste egenskaperna och värderades högre än prestation. Ifall hästen brister i det mentala temperamentet kan det leda till oönskad hästförlust och resultera i ett välfärdsproblem. Hennessy et al. (2008) betonade vikten i att förstå konsumenternas förväntningar för att maximera lönsamheten. Detta genom att undvika en produktion av olämpliga hästar, hästar som har ett olämpligt temperament.

2.5 Unghästutbildning

Tillsammans med Flyinge så har SWB tagit fram en utbildningsstege för unghästen (SWB u.å.d). I denna utbildningsstege står det att sadelvänjning och inridning kan påbörjas på hösten under hästens andra levnadsår. Som treåring bör hästen kunna ridas i alla gångarter och påbörja inhoppning, men det är mycket viktigt att ta det i hästens takt (SWB u.å.d). Vidare förklarar SWB (u.å.d) att den fyraåriga unghästen skall börja arbeta med mer reglage i sina gångarter och träna

på precisionen i övergångarna. Arbetet med hoppningen utvecklas till att hästen skall kunna hoppa okomplicerat på vanligt förekommande hindertyper med en hinderhöjd på max 1.00m. Utbildningsstegen specificerar sig djupare på dressyrarbetet vid det femte levnadsåret då SWB (u.å.d) beskriver att arbetet med hästens självbärighet och galoppombyten är nu lämpligt att introducera med hjälp av en skicklig tränare. Dressyrhästen skall även börja introduceras till halt och ryggning och ska på tävling kunna starta bland annat L:A-program. Hopphästen skall vara befäst i 1.20m hoppning och kan även starta 1.25m om hästen är redo för det. Det sjätte året förväntas dressyrhästen kunna gå från det lösgörande arbetet till att jobba mer med samling. Galoppombytena skall vara befästa på hjälpen och tävlingsnivån i dressyren är nu MSV:B. Hopphästen skall kunna gå 1.30m och skall gradvis öka kraven i markarbetet som till stor del motsvarar dressyrhästarna i samma ålder (SWB u.å.d).

2.5.1 Unghästutbildare

Fredricsson & Andersson (2008) menar att en unghästutbildare bör vara lugn och tålmodig men även konsekvent i både sin ridning och vid hanteringen av hästen från marken. Denna ryttare bör även ha god balans och en följsam sits för att ge utrymme för unghästens rörelser och på så sätt inte störa hästen (Fredricson & Andersson 2008).

Genom det Svenska Ridsportförbundet kan en ryttare genomföra ett yrkesprov och bli diplomerad unghästutbildare. Förbundet beskriver i kompetensbeskrivningen för unghästutbildare (SvRF 2024) att ett gott horsemanship väger tungt i bedömningskriterierna för detta yrkesprov tillsammans med en mängd andra praktiska och administrativa förmågor. I kompetensbeskrivningen står det även att den diplomerade unghästutbildaren ska kunna rida in och utbilda olika typer av hästar på ett väl avvägt sätt. För att få genomföra yrkesprovet krävs vissa förkunskaper samt meriter och för att bli diplomerad efter godkänt yrkesprov behöver ryttaren ha två års yrkeserfarenhet (SvRF 2024).

På riksansläggningsarna Flyinge och Ridskolan Strömsholm bedrivs utbildningar som berör unghästutbildning på olika sätt. Vid Flyinge bedrivs beridarutbildningen vilket är en folkhögskoleutbildning med stort fokus på hästutbildning som pågår under 2,5 år (Flyinge u.å.). Flyinge (u.å.) beskriver att målet med beridarutbildningen är att kunna utveckla hästar från inridning till unghästchampionat samt ta fram mer färdiga tävlingshästar. De studerande på utbildningen specialiserar mot en viss gren men skall ha goda kunskaper inom alla discipliner. Hippologprogrammet är en universitetsutbildning som bedrivs på båda riksansläggningsarna där studenterna under sina tre år får grundläggande kunskaper kring unghästutbildning (Strömsholm u.å.). På Ridskolan Strömsholm bedrivs

även utbildning för Svensk Ridlärare III (SRLIII) där unghästutbildning är en del av utbildningen. Under slutprovet för SRLIII får deltagarna chansen att avlägga ett yrkesprov för unghästutbildare (Hästsportens Folkhögskola u.å).

3. Metod och material

Arbetet genomfördes som en kvantitativ enkätstudie. Enkät valdes som metod eftersom det möjliggör insamling av data från många respondenter inom en relativt kort tidsperiod samt ger möjligheten att sammanställa och jämföra svar med kvantitativ metodik. Enkätverktyget Netigate användes för studien och enkäten öppnades 2026-01-20 och stängdes 2026-02-28.

Enkäten utformades av författarna utifrån studiens frågeställning samt tidigare forskning kring unghästbedömningar och den varmblodiga hästens sportprestation. Protokoll för unghästtest (Bilaga 1) samt manualen för linjärbeskrivning (SWB 2024), båda utformade av SWB, användes som underlag för vissa frågor. Frågorna konstruerades för att belysa vilka egenskaper hos den unga hästen som upplevs särskilt betydelsefulla för framtida tävlingsframgång.

Det genomfördes en mindre pilotstudie där enkäten skickades ut till tre personer verksamma i hästbranschen för att få återkoppling kring frågornas tydlighet, relevans och struktur. De tre branschpersonerna har en lång och varierande erfarenhet inom hästnäringen och baserat på deras feedback gjordes justeringar innan enkäten slutligen distribuerades till studiens målgrupp. Målgruppen för studien var personer som arbetar med eller har arbetat med utbildning av unghästar. Enkäten (bilaga 3) distribuerades huvudsakligen via sociala medier. Deltagandet i studien var frivilligt och respondenterna informerades om studiens syfte innan de besvarade enkäten. Inga personuppgifter som kan identifiera enskilda deltagare samlades in, svaren behandlades anonymt.

Enkäten fick totalt 97 svar varav 52 var slutförda. Det var endast de slutförda svaren som användes till resultatet som då sammanställdes och analyserades deskriptivt. Data från enkäten exporterades från Netigate till Excel där datan sedan sorterades för att kunna jämföra olika respondentgrupper. Medeltal och T-test beräknades i Excel för att jämföra olika respondentgrupper. Ett p-värde $<0,05$ ansågs vara signifikant. Fritextsvaren analyserades och delades in i teman efter hur ofta ord kopplade till ett visst tema förekom.

4. Resultat

4.1 Bakgrund

Enkäten besvarades av 52 personer varav 80% var kvinnor och 13% män. De största åldersgrupperna var 20–30 år (44%) och 30–50 år (46%). Majoriteten av respondenterna hade någon sorts hästrelaterad utbildning och 58% angav att deras huvudsakliga sysselsättning var unghästutbildare, dessa refereras till som yrkesverksamma unghästutbildare i resultat och diskussion. Hoppning var den disciplin som de flesta av respondenterna (63%) inriktade sig mot medan 23% uppgav sig ha en inriktning mot dressyr och 4% mot fälttävlan. De resterande 10% bedrev en verksamhet som involverade flera av disciplinerna. En stor del av respondenterna hade någon sorts erfarenhet av unghästbedömning och/eller unghästtävlingar varav 92% hade erfarenhet av unghästtest som var den mest besvarade tävlingsformen.

4.2 Exteriör och mentalitet

Frågor kring exteriör och mentalitet besvarades med så kallade ”sliders” där respondenterna fick välja hur de vill att egenskapen för hästen ska vara på en skala mellan 1–10. För tydlighet så ersattes siffrorna 1 och 10 till extremiteterna för egenskapen. För att undersöka om olika grupper av ryttare och respondenter hade olika åsikter så delades respondenterna in i olika grupper. Grupperna som jämfördes var hoppryttare mot dressyrryttare samt yrkesverksamma unghästutbildare mot icke yrkesverksamma unghästutbildare.

I tabell 1 presenteras medeltal för frågorna som berörde exteriöra egenskaper. Resultaten visade att det fanns signifikant skillnad mellan hoppryttarnas och dressyrryttarnas åsikter kring kroppens riktning ($p=0,03$) och korsets lutning ($p=0,004$). Dressyrryttarna önskade en häst som är byggd i mer uppförsbacke än hoppryttarna och de ville även ha ett mer stupande kors. Mellan de yrkesverksamma unghästutbildarna och de som ej uppgav sig vara unghästutbildare var det signifikant skillnad mellan deras åsikter kring kroppsformen ($p=0,03$). De yrkesverksamma unghästutbildarna önskade en mer högställd häst än den andra gruppen.

Tabell 1. Medeltal för de olika svarsgrupperna som graderat exteriöra egenskaper på en skala mellan två extremer (de inom parentes) som motsvarar 1–10

Egenskap	Total (n=52)	Hoppryttare (n=38)	Dressyryttare (n=12)	Yrkesverksam unghästutbildare (n=30)	Ej yrkesverksam (n=22)
Typ	7,02	7,11	6,58	7,20	6,78
(grov-ädel)	(4-10)*				
Kroppens riktning	7,40	7,18	8,00	7,57	7,18
(nedförsbacke- uppförsbacke)	(5-10)*				
Kroppsform	7,06	7,03	6,94	7,37	6,63
(lågställd-högställd)	(2-9)*				
Benlängd	7,50	7,50	7,30	7,67	7,27
(korbent-långbent)	(6-10)*				
Halslängd	5,96	6,00	5,94	5,83	6,14
(kort-lång)	(3-10)*				
Rygglängd	5,81	5,92	4,47	5,93	5,64
(kort-lång)	(3-10)*				
Korsets lutning	5,21	5,42	4,82	5,33	5,05
(stupande-rakt)	(3-8)*				

**minimumvärde och maxvärde för alla respondenter*

I tabell 2 presenteras medelvärden för frågorna som gällde de mentala egenskaperna. Medeltalet för alla respondenter, visar att för alla egenskaper ansågs det mest önskvärda till höger på skalan. Vaksamhet var den egenskap som var önskvärd närmare mitten, det vill säga att varken låg eller hög vaksamhet var att föredra. Mod ($p=0,003$) och reaktionsförmåga ($p=0,003$) var de mentala egenskaper där hoppryttarnas och dressyryttarnas åsikter skiljde sig åt (tabell 2). Hoppryttarna ville ha både modigare och mer reaktiva hästar än dressyryttarna. De yrkesverksamma unghästutbildarna önskade högre energinivå ($p=0,04$) i hästen än de som inte var yrkesverksamma men i övrigt fanns inga andra signifikanta skillnader.

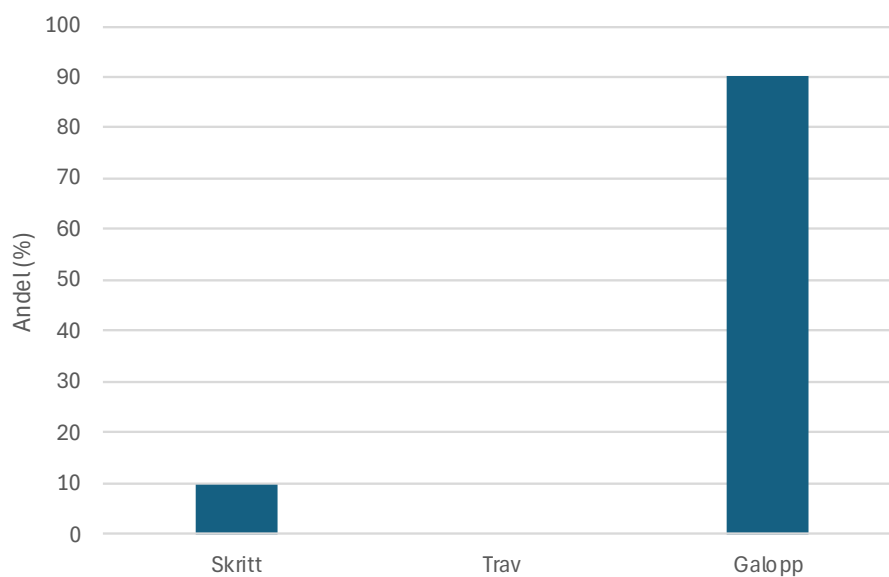
Tabell 2. Medeltal för de olika svarsgrupperna som graderat mentala egenskaper på en skala mellan två extremer (de inom parentes) som motsvarar 1–10

Egenskap	Total (n=52)	Hoppryttare (n=38)	Dressyrryttare (n=12)	Yrkesverksam unghästutbildare (n=30)	Ej yrkesverksam (n=22)
Koncentrationsförmåga (okoncentrerad-högt fokus)	7,92 (6-10)*	7,79	8,29	7,93	7,91
Energivå (låg-hög)	7,54 (5-10)*	7,58	7,41	7,83	7,14
Kontaktsökande (distanserad-aktivt sökande)	7,96 (6-10)*	8,03	8,24	8,20	7,64
Vaksamhet (låg-hög)	6,31 (4-10)*	6,37	6,06	6,57	5,95
Arbetsvilja (låg-hög)	9,46 (7-10)*	9,42	9,41	9,57	9,32
Mod (lågt-högt)	8,33 (5-10)*	8,71	7,65	8,37	8,27
Reaktionsförmåga (passiv-aktiv)	7,40 (5-10)*	7,69	6,76	7,57	7,18
Självförtroende (lågt-högt)	8,23 (6-10)*	8,29	8,23	8,40	8,00
Mental avspändhet (låg-hög)	8,29 (4-10)*	8,18	8,35	8,60	7,86

*minimumvärde och maxvärde för alla respondenter

4.3 Gångarter och hoppteknik

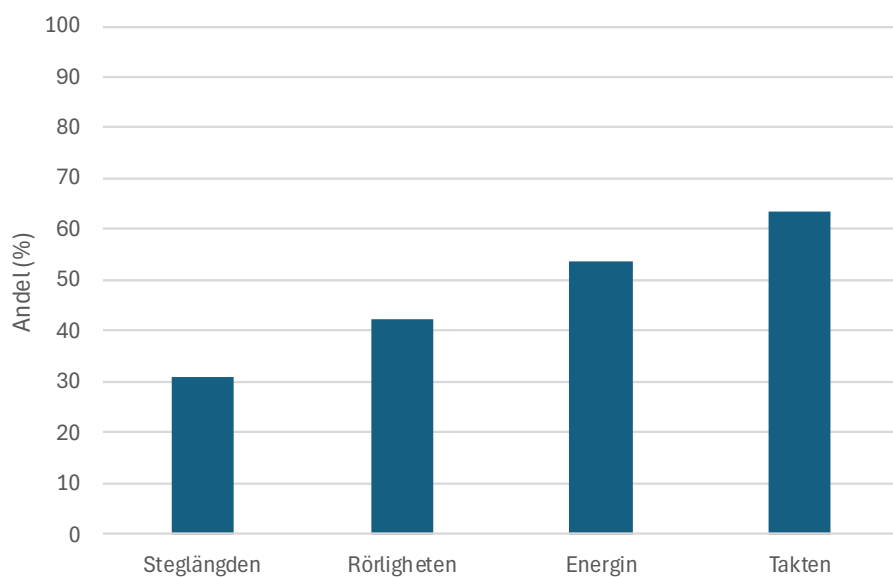
Galoppen var enligt en stor majoritet av respondenterna (90%) den viktigaste gångarten för den framtida tävlingshästen (figur 1). Resterande 10% utgjordes endast av dressyrryttare som svarade att skritten var den viktigaste gångarten. Ingen respondent ansåg att trav var den viktigaste gångarten.

Figur 1. Stapeldiagram som visar vilken gångart respondenterna ansåg vara viktigast för en framtida tävlingshäst.

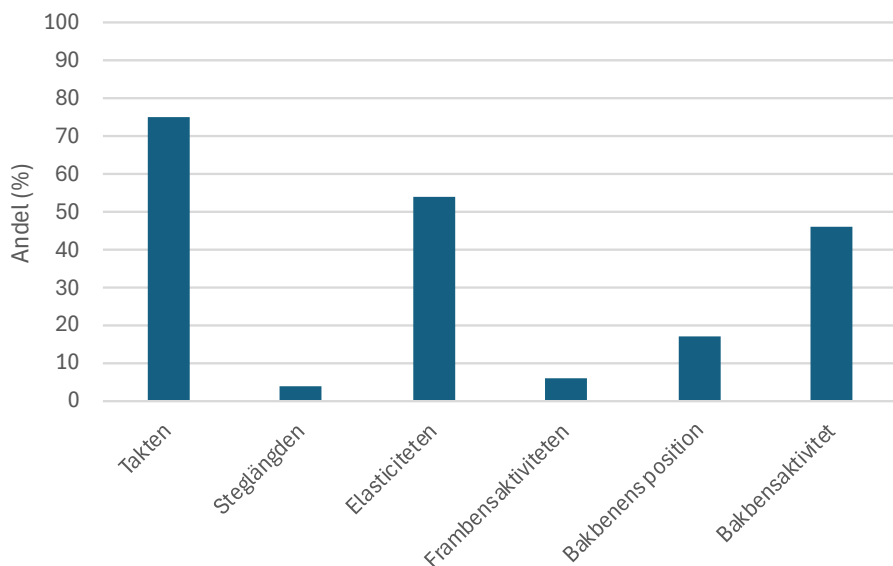
Respondenterna fick sedan värdera egenskaperna inom de tre gångarterna genom att välja de två viktigaste egenskaperna för varje gångart. De egenskaper som fanns att välja mellan grundar sig i de egenskaper som bedöms i ett unghästtest (Bilaga 1).

Den mest eftertraktade egenskapen inom skritten var takten som valdes av 63% av respondenterna (figur 2). Efter takten var det energin som var den mest valda egenskapen vilken 54% av respondenterna valde. När resultatet delades upp på dressyr- och hoppryttare så tyckte dressyrryttarna också att takten var den viktigaste egenskapen i skritten men de hade sedan rörligheten som nästa önskemål. Hoppryttarna värderade takt och energi i skritten högst.

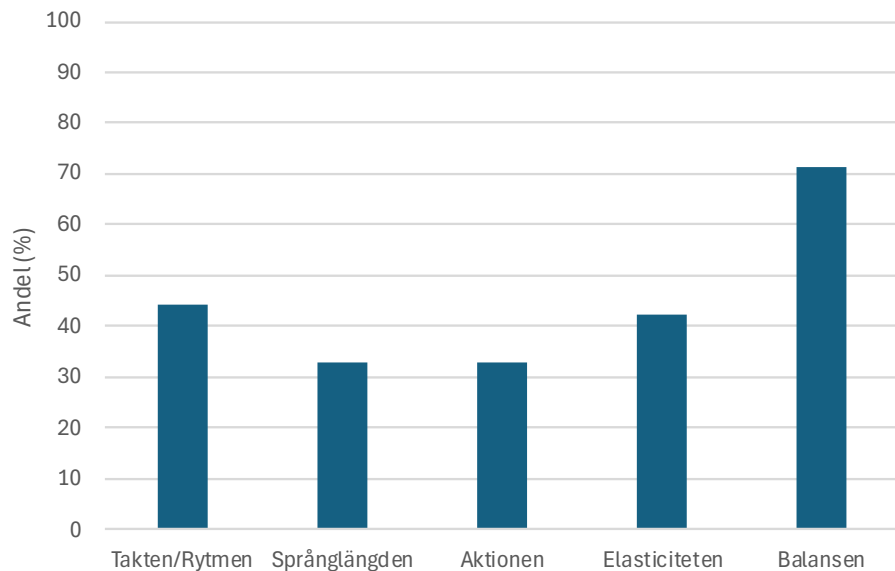
Figur 2. Stapeldiagram som visar vilka egenskaper som utmärker en bra skritt enligt respondenterna.

Takten var den mest eftertraktade egenskapen även i traven och valdes av 75% av respondenterna (figur 3). Därefter var elasticiteten den mest valda egenskapen med 54%. Dressyrryttarna hade samma resultat som alla respondenter medan hoppyrarna hade takt som högst önskad men sedan elasticitet på delad andraplats med bakbensaktivitet.

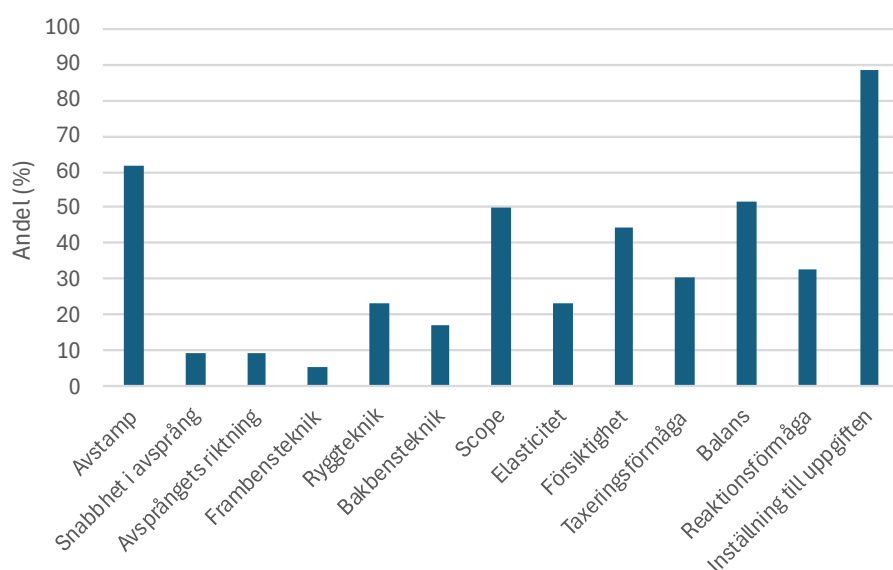
Figur 3. Stapeldiagram som visar vilka egenskaper som utmärker en bra trav enligt respondenterna.

För galoppen så var balansen det mest valda alternativet (71%) och takten/rytmen var det sekundära valet med 44 % (figur 4). Dressyrryttarna och hoppryttarna hade samma åsikt kring galoppen där båda grupperna ansåg balansen vara den viktigaste egenskapen och efter det var det jämställt mellan elasticitet och takt/rytm.

Figur 4. Stapeldiagram som visar vilka egenskaper som utmärker en bra galopp enligt respondenterna.

För att ta reda på respondenternas önskemål kring hopp teknik fick respondenterna välja de, enligt dem, fem viktigaste egenskaperna för en unghästs hopp teknik och förmåga. Frågan var ej obligatorisk och besvarades av 50 personer. Den egenskap som ansågs viktigast var inställningen till uppgiften som 92% av respondenterna valde (figur 5). Sedan var de fyra nästkommande egenskaperna; avstamp (64%), balans (54%), scope (52%) samt försiktighet (46%).

Figur 5. Stapeldiagram som visar vilka egenskaper som är viktigast för hopphästens teknik och förmåga enligt respondenterna.

4.4 Utbildning och utveckling

I enkäten fanns även en del fritextfrågor där respondenterna fick chansen att uttrycka tankar och åsikter mer utförligt med egna ord. På fritextfrågorna “Vilken kvalitet anser du är den mest formbara?” och “Vilken kvalitet anser du är den minst formbara?” var mentalitet/ inställning ett tydligt tema som nämndes av många respondenter (39%). Ett annat tema var hopptechnik. Nedan presenterades några exempel på fritextsvar som representerar dessa teman.

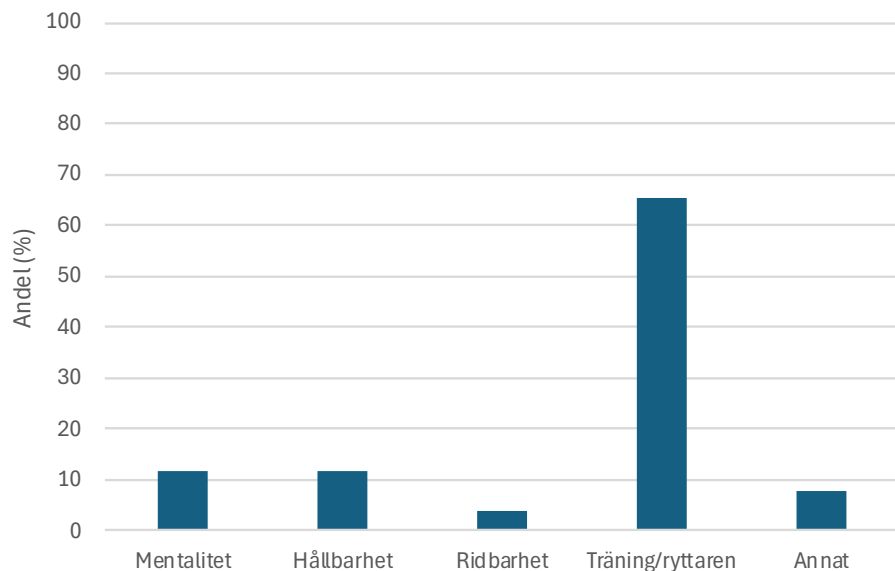
”Inställningen till uppgiften är superviktig. Hästen måste vilja hoppa och tycka det är kul.”

”Försiktighet kan man träna till viss del men i slutänden måste hästen ha en naturlig vilja att inte vilja vara i bommarna”

”Inställningen till uppgiften. Den går att utveckla, men min erfarenhet är att mestadels så antingen har hästen viljan/ inställningen eller inte, det är ofta svårt att påverka.”

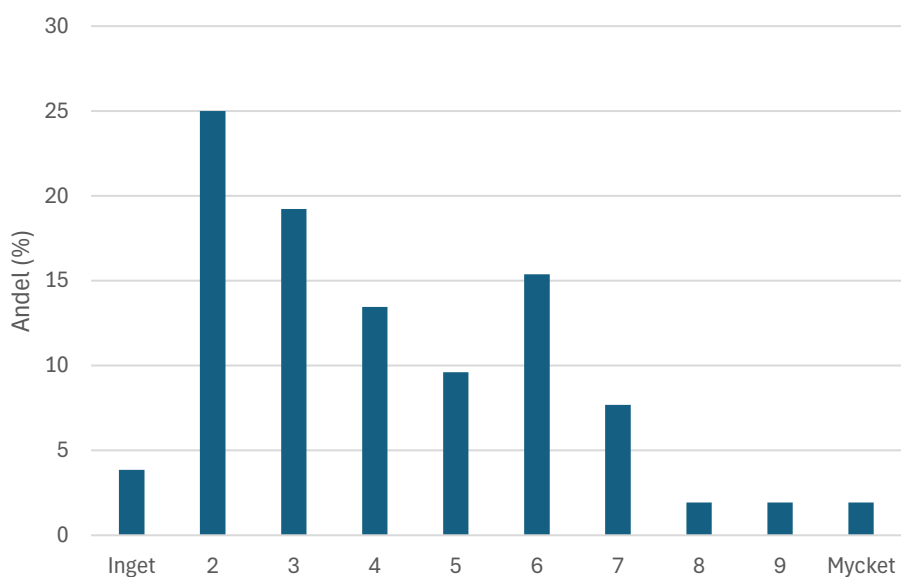
”Teknik och t.ex. hur hästen använder ryggen är formbart av god träning från tidig ålder. Ju äldre hästen blir desto svårare att förändra mekaniken i luften. Inställning är formbart i avseendet att dålig träning och hårda metoder kan skada hästens mentalitet”

Respondenterna besvarade frågor om hästens utbildning och utveckling. Sextiofem procent ansåg att den vanligaste orsaken till att en lovande unghäst inte når den högsta nivån är på grund av träning/ryttaren (figur 6).

Figur 6. Stapeldiagram som visar den vanligaste orsaken enligt respondenterna till varför en lovande unghäst inte når den högsta nivån.

Respondenterna fick besvara frågan ”hur stor betydelse är det för dig att unghästen är i fas för sin ålder?” på en skala mellan 1 (inget) och 10 (mycket) och respondenternas svar varierade över hela skalan (figur 7) med ett medelvärde på 4,11.

Figur 7. Stapeldiagram som visar hur stor betydelse det har enligt respondenterna att unghästen är i fas för sin ålder.

För fritextfrågorna ”Beskriv med egna ord ”den perfekta unghästen för framtida toppsport ser ut såhär...” och ”Finns det övriga tankar/ åsikter som är relevanta till övrigt innehåll som du vill delge?” var mentalitet/ temperament/ inställning ett tydligt tema som 73% av respondenterna nämnde. Nedan följer utvalda fritextsvar som var representativa för temat.

”Varje kroppsdel kompletterar en annan på en vackert sätt”

”Framför allt är det inställningen. Utseendet är sekundärt. En häst som är modig, kvick, som älskar att hoppa och alltid vill ta sig över hindret. Lagom försiktig.”

”Med rätt resa kan en normal unghäst bli en fantastisk tävlingshäst och med fel resa blir en fantastisk unghäst en oanvändbar häst.”

”Inställning och förtroende är viktigare än kroppen men exteriören är viktig för hållbarheten.”

”Inställning och ridbarhet tillsammans med hållbarhet tycker jag är viktigt för att hästen ska få ett bra liv oavsett vilken nivå den kommer klara av att prestera på.”

”Exteriör är viktigt, speciellt för hållbarheten men i övrigt är det hästens inställning till sitt jobb som är viktigt. Stammen är viktig och ökar chanserna för ett bra resultat men utöver det så är viljan att hoppa felfritt viktig som tusan.”

”Något som är tacksamt just med hopphästen är att de ju faktiskt får se ut precis hur som helst så länge de är bra på sitt jobb. Tittar man på världens bästa hopphästar i nutid är variationen exteriört enorm. /.../ men framförallt har den rätt inställning till arbete och viljan att ta sig felfritt över hinder”

”Oj, en jättesvår fråga. För mig sitter det nog allra mest i ridbarhet och temperament. Men en exteriör som gör att hästen har lätt för sig underlättar absolut. Bra bakben, lagom lång rygg, en god halsansättning och ett bogparti som gör den bogfri kommer förhoppningsvis att ge den goda förutsättningar. Men återigen: temperamentets och ridbarheten är absolut viktigast.”

”Den perfekta unghästen skulle jag säga är modig, försiktig men med gott självförtroende. Hästar med mycket personlighet upplever jag ofta som bättre och mer arbetsvillig. Bra inställning till arbete och med bra proportioner i förhållande till varandra”

5. Diskussion

Syftet med studien var att med hjälp av en enkät undersöka vilka egenskaper som unghästutbildare ansåg viktiga hos den framtida tävlingshästen. Studien belyser särskilt betydelsen av mentala egenskaper, prestationsrelaterade faktorer samt hästens utvecklingspotential.

5.1 Mentala egenskaper

Ett av de mest framträdande resultaten var respondenternas åsikter kring de mentala egenskaperna. Den av parametrarna inom temperament där respondenterna svarade närmast en av extremerna var arbetsviljan. Medelvärdena var 9,46 av alla respondenter och 9,57 av de yrkesverksamma unghästutbildarna på skalan där tio representerade en hög arbetsvilja. Arbetsvilja var även ett högt önskat personlighetsdrag i studien av Graf et al. (2013) och samarbetsviljan var den mest önskade egenskapen i studien av Jönsson (2006). Medelvärdena för arbetsviljan låg över nio för alla respondentgrupperna vilket tyder på att detta är en mental egenskap som utgör en god förutsättning för prestation inom alla grenar. Tillsammans med forskningen från Graf et al. (2013) kan det konstateras att detta är något som både ryttare och uppfödare önskar. En god arbetsvilja är också något som SWB nämner i sin avelsplan under avsnittet för temperament (SWB 2021). Samarbetsviljan under ryttare bedöms på ridhästtesten och egenskapen har en låg arvbarhet (Viklund 2026). Detta innebär att processen för avelsframsteg inom just dessa egenskap är längre och svårare än för egenskaper med hög arvbarhet då information om många hästar behöver samlas in och det skulle behövas en ännu mer standardiserad bedömning (Viklund 2026).

Hoppryttarna ville ha modigare och mer reaktiva hästar än dressyrryttarna. Visser et al. (2003) fann att en mer reaktiv häst i vissa fall kunde prestera bättre men att detta kan komma på bekostnad av hur hanterbar hästen var. Resultatet från enkäten, kopplat till forskningen från Visser et al. (2003), visade att vissa ryttare kan vara villiga att offra trygghet vid hantering för en chans till högre prestation på tävling. Denna tolkning talar dock emot SWB:s avelsplan där det står att de svenska varmblodiga hästarna skall vara lätthanterliga (SWB 2021). Mental avspändhet var däremot en mental egenskap som hade ett medelvärde högre än åtta utav alla respondentgrupper förutom de icke yrkesverksamma unghästutbildarna. Denna mentala egenskap talar för en lugn och lätthanterlig häst och indikerar därför att de flesta respondenterna trots olika åsikter kring reaktionsförmågan vill ha en häst som är avspänd. Resultaten från Jönsson (2006) visade att spändhet hos hästen är den egenskap som allra flest deltagare ansåg känneteckna ett dåligt temperament.

Fritextsvaren kan tolkas som en indikation på att de mentala egenskaperna har stor påverkan på hästens prestationsmöjligheter inom hoppning oavsett exteriöra egenskaper. En möjlig tolkning är att mentaliteten utgör en grundläggande förutsättning för att övriga egenskaper ska kunna utvecklas och nyttjas på bästa och lämpligaste sätt. Detta ligger i linje med SWB:s avelsmål där temperament och ridbarhet betonas (SWB 2021). Inför unghästtesterna 2025 införde SWB även linjär beskrivning av fyra beteendegenskaper som ett sätt att kunna involvera temperament till en större grad i avelsarbetet. Genom att ge hästarnas beteende och temperament en större plats i dessa bedömningar kan det eventuellt underlätta för hästägare och ryttare att förstå vilken typ av verksamhet som hästen lämpar sig för vid tidigare ålder. SWB (2024) nämner även att miljön vid bedömningarna är en faktor som kan försvåra denna typ av bedömning men att strukturerade bedömningar är ett första steg.

Hennessy et al. (2008) redovisade att ett lämpligt temperament var den högst önskade egenskapen på försäljningsmarknaden bland konsumenterna. Studien visade att egenskaperna avseende gångarter och hoppförmåga inte är lika avgörande ifall de inte kombineras med goda mentala egenskaper. Detta kan indikera att mentala egenskaper har en indirekt avgörande roll för prestation då den påverkar hästens träningsbarhet och det möjliga samarbetet med ryttaren. Respondenternas önskan om en hög arbetsvilja och andra goda mentala egenskaper som stärks i fritextsvaren visar att resultaten från Hennessy et al (2008) stämmer med unghästutbildarnas åsikter. Samtidigt kan det argumenteras om varför mentala egenskaper är svårare att mäta objektivt än de exteriöra, till exempel miljöns påverkan som nämns ovan samt den låga arvbarheten för egenskapen beteende som nämns i Viklund & Eriksson (2008). Det kan förklara varför de inte har lika stort utrymme i de standardiserade bedömningssystemen som används på de olika unghästtesten (Bilaga 1). Detta skapar en skillnad mellan vad som mäts och vad som i praktiken upplevs som viktigt.

5.2 Exteriöra egenskaper

Jönsson et al. (2014) nämner att exteriörpoäng är associerade med både prestation och hållbarhet. Utifrån medelvärdena från enkäten (tabell 1) önskar respondenterna en exteriör där hästen är åt det ädlare och mer högställda hållet med kroppen byggd i uppförsbacke. Även dressyrryttarna ville ha en häst byggd i uppförsbacke. Bonow et al. (2024) kom fram till att en lätt och långbent häst byggd i uppförsbacke hade goda förutsättningar för hög prestation inom hoppning och dressyr vilket stämmer överens med respondenternas åsikter. Jönsson et al. (2014) menade även på att en lättare framdel kan bidra till en bättre hållbarhet i hästen vilket stämmer med båda gruppernas önskemål kring en häst byggd i uppförsbacke. Trots att arbetet med samling, som är en förutsättning för

högre tävlingsnivå inom dressyr, inte bör påbörjas innan unghästen blir sex år gammal (SWB u.å.d) så kan exteriöra egenskaper vara ett sätt för en dressyrryttare att få en uppfattning kring hur förutsättningarna för hästens framtid ser ut i en tidigare ålder.

Signifikant skillnad fanns mellan dressyrryttare och hoppryttare och deras åsikter kring korsets lutning där dressyrryttarna ville ha ett mer stupande kors än hoppryttarna. Bonow et al. (2024) såg inget samband mellan korsets lutning och tävlingsprestation. Studien av Jönsson et al. (2014) visade att ett långt kors är fördelaktigt för dressyrhästar men nämner inget om dess lutning. Enkäten innehöll inte någon fråga som berörde korsets längd så det är möjligt att dressyrryttarna har samma uppfattning kring korrelationen mellan korset och prestation som forskningen visat, men inte fick den specifika frågan att besvara. Medelvärdena för de flesta exteriöra egenskaperna var generellt sett rätt nära mitten på skalan och kunde genom detta tolkas som ett "normalt" uttryck av egenskapen. En god exteriör ses som en grundförutsättning snarare än en garanti för framgång. Seierø et al. (2016) fann i sin studie att hopphästars hållbarhet var mer beroende av en förmåga att generera biomekanisk kraft än en korrekt exteriör. I och med att forskning (Viklund et al 2010; Bonow et al. 2024) visar fler samband mellan dressyrhästars exteriöra egenskaper och prestation kan detta vara en anledning till att dressyrryttarna och hoppryttarnas åsikter kring de exteriöra egenskaperna skiljer sig åt på vissa punkter.

5.3 Gångarter och hoppteknik

Resultaten från enkäten visade att 90% av respondenterna ansåg att galopp var den gångart som är viktigast hos en framtida tävlingshäst. De 10% som inte svarade galopp ansåg att skritt var den viktigaste gångarter, de 10% bestod endast av dressyrryttare. Ingen av respondenterna svarade trav som den viktigaste gångarten. Detta resultat kopplat till dressyrryttarna talar emot tidigare forskning från Ducro et al. (2007), Bonow et al. (2024) och Viklund et al. (2010) vars resultat visade att travegenskaperna hade stor inverkan på framtida prestation i dressyr. En tolkning kan vara att dressyrryttarna anser att traven är lättare att träna upp till en godare kvalitet jämfört med de andra gångarterna. Ur hoppryttarnas perspektiv stämmer det dock överens då Bonow et al. (2024) kom fram till att skritt och trav inte hade betydelse för hur hopphästen presterar på tävling. Jönsson et al. (2014) som kom fram till att korrekt rörelse i trav var en faktor som leder till bättre hållbarhet hos hästen. Hållbarhet är en viktig aspekt även bland hopphästarna och kan vara en anledning för hoppryttarna att prioritera traven högre än i dagsläget sett till forskningen från Jönsson et al (2014).

Frågan som berörde vilka hoppegenskaper som respondenterna ansåg vara viktigast var frivillig i och med att dressyrryttare möjligtvis inte hade en åsikt kring ämnet och frågan besvarades av 50 personer. Där blev den allra högst önskade egenskapen en god inställning till uppgiften. Detta resultat kan kopplas tillbaka till tidigare diskussion kring vikten av de mentala egenskaperna då en god inställning till uppgiften kan sammankopplas till en hög arbetsvilja. Följande fyra egenskaper var de egenskaper som ansågs vara viktigast efter inställning till uppgiften; avstamp, balans, scope och försiktighet. Bonow et al. (2024) kom fram till att främst scope men även balans och kraftfullt avstamp är egenskaper som var korrelerade till framgångsrika tävlingsprestationer bland hopphästar. Ducro et al. (2007) kom också fram till att stort scope var fördelaktigt för hopphästen tillsammans med avsprångets riktning, bakbensteknik och försiktighet.

5.4 Syn på ålder, utbildning och utveckling

Resultatet visar att hästens ålder och ifall en unghäst "ligger i fas" i sin utbildningsnivå inte uppfattades som avgörande men det varierade mellan respondenterna. Viklund et al. (2010) skattade starka samband mellan resultatet från unghästbedömningar och framtida tävlingsprestation. De två studierna motsäger inte varandra men nyanserar deras praktiska betydelse. Detta innebär att bedömningsresultaten kan ha ett värde på populationsnivå men att de på individnivå bör tolkas med försiktighet. I resultatet på studien ser vi även att respondenterna anser att den vanligaste orsaken till att en lovande unghäst inte når högsta nivån är på grund av träning och ryttaren. Den perfekta unghästen i svaren från enkäten beskrivs som en individ där flera egenskaper samverkar. Ett helhetsperspektiv är mindre framträdande i de standardiserade bedömningssystemen där egenskaper ofta bedöms separat med en siffra. Avels- och bedömningssystem strävar efter att objektivt mäta egenskaper, praktisk erfarenhet byggs i hög grad på subjektiva och holistiska bedömningar. Det är inte en motsättning utan snarare två kompletterande perspektiv. Viklund et al. (2010) belyser hur unghästtester möjliggör genetiska framsteg i avelsarbete medan unghästutbildarnas erfarenhet bidrar med förståelse för individens utvecklingsprocess.

5.5 Metod

Totalt 97 personer påbörjade enkäten, varav endast 52 (54%) avslutade enkäten. Detta kan vara en indikation på att respondenterna tyckte att frågorna var för många och/eller för tidskrävande att svara på. Enkäten kunde besvaras anonymt av vem som helst även om den riktade sig till unghästutbildare vilket också gjorde det väldigt lätt för en respondent att när som helst avbryta ifall de till exempel kände att enkäten inte passade dem. Vid uppbyggnaden av enkäten var

ambitionen att utforma frågorna på ett sätt så att de ej blev riktade. Alternativen kring sättet att ställa frågan för majoriteten av frågorna kring exteriör och mentalitet stod mellan sliders och fasta svarsalternativ. För att få så precisa svar som möjligt valdes sliders istället för två svarsalternativ med de olika extremerna för varje kategori. Det var dock svårt att ställa frågor som inte kunde ses som "riktade", till exempel så är det troligtvis få respondenter som hade valt låg arbetsvilja som mental egenskap. En annan utformning på frågorna hade kunnat gjorts där man bad respondenterna rangordna vilka egenskaper som de ansåg viktigast. Distributionen av enkäten skedde via sociala medier, främst Instagram men även enstaka Facebook-grupp. Tack vare distributionen på sociala medier fick enkäten möjlighet för en större spridning. Ett sätt att få fler respondenter hade kunnat vara att försöka marknadsföra enkäten vid fler tillfällen och mer intensivt för att på så sätt nå ut till fler personer. Ytterligare ett alternativ hade kunnat vara att på något sätt kontakta yrkesverksamma unghästutbildare personligen för att på så sätt locka dem till att svara. Metoden hade alternativt kunnat bytas ut till kvalitativa intervjuer med en utvald grupp unghästutbildare.

5.6 Framtida forskning

Till vidare forskning finns det möjligheter att ta fram verktyg för hur man på ett objektivt sätt kan mäta och beskriva hästens mentalitet genom standardiserade beteendetester. Förslagsvis genom att samarbeta med etologer och i framtiden kunna få fram avelsvärden på mentala egenskaper. Det vore även relevant att studera hur stabila/ befästa dessa egenskaper är över tid och i olika miljöer (träning och tävling).

Det vore även intressant att studera hästar med exteriöra avvikelser som presterar bra i sporten. Till exempel studera topphästar och pensionerade topphästar inom hoppning och dressyr för att analysera vilka exteriöra variationer som förekommer. Samt att studera ifall vissa "avvikelser" faktiskt är funktionella till ändamålet. Hur ser exteriören ut på de mest väl hoppande hästarna men hur påverkas hållbarheten då? Vilka exteriöra avvikelser kan vara önskvärda för hoppning och dressyr men är det med en påkostad av hållbarhet och ridbarhet?

Det finns ett behov av att i större utsträckning integrera praktiskt erfarenhet från bland annat unghästutbildare i framtida forskning. Särskilt framkommer behovet av att bättre förstå och mäta mentala egenskaper.

5.7 Etiska och hållbara aspekter

Resultatet i studien kan diskuteras utifrån etiska, samhälls- och hållbarhetsrelaterade perspektiv. Hennessy et al. (2008) belyser hur biologiska

egenskaper där särskilt temperament har en avgörande betydelse för hästars värde på marknaden. Vikten av ett bra temperament stärks av resultatet i den här studien. Att mentala egenskaper värderas högre än prestation i studien av Hennessy et al. (2008) innebär att dessa egenskaper inte enbart är ekonomiskt relevanta, de är även centrala ur ett djurvälståndsperspektiv. Ifall hästen saknar ett lämpligt temperament ökar risken för hästförlust som Hennessy et al. (2008) beskriver. Det kan innebära omplacering, minskad användbarhet eller i värsta fall avlivning. Detta utgör ett tydligt etiskt problem kopplat till produktion och avel. Ur ett samhällsperspektiv kan det även kopplas till hur selektion och marknadskrav påverkar vilka individer som anses värdefulla. Hennessy et al. (2008) beskriver att genom en ökad förståelse för konsumenternas efterfrågan kan produktionen anpassas för att minska andelen olämpliga individer. Genom att i större utsträckning inkludera mentala egenskaper i aveln och unghästbedömningar i den mån som är möjligt kan resurser användas effektivt och onödig överproduktion undvikas. Det bidrar till en hållbarare hästnäring, både ekonomiskt och etiskt.

Ricard & Blouin (2011) och Braam et al. (2011) har studerat longevity, hästarnas hållbarhet inom sporten. Detta kan ses som hästens långsiktiga användbarhet där faktorer som mentalitet, hållbar exteriör och utbildning samverkar. En lång tävlingskarriär är kopplad till både prestation och hållbarhet, vilket indikerar att hållbara hästar inte enbart är högpresterande utan även individer som kan prestera över tid. I figur 6 i enkätstudien redovisades det vad respondenterna anser vara den vanligaste orsaken till att en unghäst inte når högsta nivån. Resultatet visade att träning och ryttaren var den vanligaste orsaken. Detta lyfter ett etiskt ansvar hos människan. Bristande kunskap eller olämpliga träningsmetoder kan bidra till att hästar utvecklar oönskade beteenden eller inte kan nyttjas, det blir hästförlust. Där med blir inte enbart aveln utan även utbildning och hantering centrala faktorer ur ett djurvälståndsperspektiv.

5.8 Slutsats

Unghästutbildare framhöll vikten av mentala egenskaper där bland annat hästens arbetsvilja värdesattes. Exteriört föredrog de en häst med en normal exteriör utan extrema uttryck. Unghästutbildarna ville ha tre taktfasta gångarter där de ansåg galoppen vara viktigast för tävlingsframgång. Hoppryttarna ville ha en häst som utöver en god inställning till uppgiften också hade ett kraftfullt avstamp, god balans och mycket scope. Dressyryttarna ville ha en häst som är byggd i uppförsbacke samt önskade ett kors åt det mer stupande hållet. Jämfört med hoppryttarna önskar dressyryttarna en mindre reaktiv häst där takten var den viktigaste egenskapen i skritt och trav och balansen var viktigast för galoppen.

Referenser

- Andersson Norén, L., Falkeström, Y. & Jansson, J. (2023). *Faktorer som påverkar valet av unghästutbildare*. Sveriges lantbruksuniversitet. Kandidatarbete inom hippologi.
- Bonow, S., Eriksson, S., Strandberg, E., Thorén Hellsten, E. & Gelinder Viklund, Å. (2024). Phenotypic associations between linearly scored traits and sport performance in the Swedish Warmblood horse population. *Livestock science*, 282. <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2024.105438>
- Braam, Å., Näsholm, A., Roepstorff, L. & Philipsson, J. (2011). Genetic variation in durability of Swedish Warmblood horses using competition results. *Livestock science*, 142 (1–3), 181–187. <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2011.07.011>
- Ducro, B.J., Koenen, E.P.C., van Tartwijk, J.M.F.M. & Bovenhuis, H. (2007). Genetic relations of movement and free-jumping traits with dressage and show-jumping performance in competition of Dutch Warmblood horses. *Livestock science*, 107 (2), 227–234. <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2006.09.018>
- Flyinge. (u.å). *Beridarutbildningen*. Tillgänglig på: <https://flyinge.se/utbildning/beridarutbildningen/> [Hämtad 260504].
- Fredricson, J. & Andersson, I. (2008). *Utbildning av den unga hästen*. 1 uppl., Västerås: Ica bokförlag.
- Graf, P., König Von Borstel, U. & Gauly M. (2013). Importance of personality traits in horses to breeders and riders. *Journal of Veterinary Behavior*. 8 (5), 316-325. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2013.05.006>
- Hannoveraner Verband. (u.å.). *Hanoverian Breeding programs*. Tillgänglig på: <https://www.hannoveraner.com/en/pferdezucht/breeding-programs/> [Hämtad 260402].
- Hennessy, K.D., Quinn, K.M. & Murphy, J. (2008). Producer or purchaser: Different expectations may lead to equine wastage and welfare concerns. *Journal of applied animal welfare science*, 11 (3), 232–235. <https://doi.org/10.1080/10888700802101023>
- Hästnäringens Nationella Stiftelse. (2025). *Hästar och uppfödare i Sverige. avelsrapporten-2025-hastar-och-uppfodare-i-sverige.pdf*
- Hästsportens Folkhögskola. (u.å). *Svensk Ridlärare III*. Tillgänglig på: <https://www.hastsportensfolkhogskola.se/utbildning/svensk-ridlarare-iii/> [Hämtad 260504].
- Jönsson, L. (2006). *Den svenska varmblodiga hästens avelsmål – en enkätstudie och analys och genetiska trender*. Sveriges Lantbruksuniversitet. Masterarbete inom husdjursgenetik. https://stud.epsilon.slu.se/11134/1/jonsson_l_170928.pdf
- Jönsson, L., Egenvall, A., Roepstorff, L., Näsholm, A., Dalin, G. & Philipsson, J. (2014). Associations of health status and conformation with longevity and lifetime competition performance in young Swedish Warmblood riding horses: 8,238 cases

- (1983–2005). *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 244 (12), 1449–1461. <https://doi.org/10.2460/javma.244.12.1449>
- Koenen, E.P.C., Aldridge, L.I. & Philipsson, J. (2004). An overview of breeding objectives for warmblood sport horses. *Livestock Production Science*. 88 (1-2) 77-84. <https://doi.org/10.1016/j.livprodsci.2003.10.011>
- Ricard, A. & Blouin, C. (2011). Genetic analysis of the longevity of French sport horses in jumping competition. *Journal of Animal Science*, 89 (10), 2988–2994. <https://doi.org/10.2527/jas.2011-3931>
- Royal Dutch Sport Horse. (u.å.). *Breeding*. Tillgänglig på: <https://www.kwpn.org/kwpn-horse/selection-and-breedingprogram/breeding> [Hämtad 260402].
- Seierø, T., Mark, T. & Jönsson, L. (2016). Genetic parameters for longevity and informative value of early indicator traits in Danish show jumping horses. *Livestock Science*. 184, 126-133. <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2015.12.010>
- Strömsholm. (u.å.). *Hippologprogrammet*. Tillgänglig på: <https://stromsholm.com/utbildning/hippologprogrammet/> [Hämtad 260504].
- Svenska Ridsportförbundet. (2024). *Kompetensbeskrivning för diplomerad unghästutbildare*. <https://ridsport.se/download/18.62e4e83b18e230d6ef55e250/1710311580921/2024%20Kompetensbeskrivning%20Ungh%C3%A4stutbildare.pdf>
- Swedish Warmblood Association (u.å.a.) *En stark varmbloodsavel*. Tillgänglig på: <https://swb.org/en-stark-varmbloodsavel/> [Hämtad 260402].
- Swedish Warmblood Association (u.å.b.) *Uppfödningsfilosofi & avelsmål*. Tillgänglig på: <https://swb.org/uppfodningsfilosofi/> [Hämtad 260402].
- Swedish Warmblood Association (u.å.c.) *Unghästbedömningar*. Tillgänglig på: <https://swb.org/unghastbedomningar/> [Hämtad 260401].
- Swedish Warmblood Association. (u.å.d.) *Den unga hästens utbildningsstege*. Tillgänglig på: <https://swb.org/unghastens-utbildningsstege/> [Hämtad 260401].
- Swedish Warmblood Association. (2014). *Manual – Linjärbeskrivning, SWB*. Tillgänglig på: <https://swb.org/wp-content/uploads/2016/11/Manual-linjN%CC%83r-beskrivning.pdf> [Hämtad 260421]
- Swedish Warmblood Association (2026a). *Reglemente för unghästtest 2026*. Tillgänglig på: https://swb.org/wp-content/uploads/2023/04/Reglemente_unghasttest_2026.pdf [Hämtad 260401].
- Swedish Warmblood Association. (2026b). *Unghästtest*. Tillgänglig på: <https://swb.org/wp-content/uploads/2025/04/Protokoll-unghasttest-linjart-Med-rubriker.pdf> [Hämtad 260421]
- Swedish Warmblood Association (2025). *Ridhästtest Bedömningsreglemente 2026*. Tillgänglig på: https://swb.org/wp-content/uploads/2026/03/reglemente_ridhasttest_2026_1.0.pdf [Hämtad 260428]

- Swedish Warmblood Association. (2024). *Flera förändringar vid unghästtesten 2025*. Tillgänglig på: <https://swb.org/nyheter/flera-forandringar-vid-unghasttesten-2025/> [Hämtad 260504]
- Swedish Warmblood Association. (2021). *Avelsplan för SWB 2021 – 2026*. Tillgänglig på: https://swb.org/wp-content/uploads/2016/11/Avelsplan_2021-2026_publ.pdf [Hämtad 260427]
- Thorén Hellsten, E., Viklund, Å., Koenen, E.P.C., Ricard, A., Bruns, E. & Philipsson, J. (2006). Review of genetic parameters estimated at stallion and young horse performance tests and their correlations with later results in dressage and show-jumping competition. *Livestock science*, 103 (1), 1–12. <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2006.01.004>
- Trakehner Verband. (u.å.). *Breeding Goal*. Tillgänglig på: <https://www.trakehner-verband.de/en/pferde/zuchtziel/> [Hämtad 260402].
- Viklund, Å., Braam, Å., Näsholm, A., Strandberg, E. & Philipsson, J. (2010). Genetic variation in competition traits at different ages and time periods and correlations with traits at field tests of 4-year-old Swedish Warmblood horses. *Animal (Cambridge, England)*, 4 (5), 682–691. <https://doi.org/10.1017/S1751731110000017>
- Viklund, Å., Näsholm, A., Strandberg, E. & Philipsson, J. 2011. Genetic trends for performance of Swedish Warmblood horses. *Livestock. Science*, 144, 113–122, <https://doi.org/10.1016/j.livsci.2011.05.006>.
- Viklund, Å. & Eriksson, S. 2018. Genetic analyses of linear profiling data on 3-year-old Swedish Warmblood horses. *J Anim Breed Genet*. 2018;135:62–72. <https://doi.org/10.1111/jbg.12311>
- Viklund, Å. (2026). Arvbarhet – samarbetsvilja. [Internt material]
- Visser, E.K., Van Reenen, C.G., Engel, B., Schilder, M.B.H., Barneveld, A. & Blokhuis, H.J. (2003). The association between performance in show-jumping and personality traits earlier in life. *Applied animal behaviour science*, 82 (4), 279–295. [https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(03\)00083-2](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(03)00083-2)
- Wallin, L., Strandberg, E. & Philipsson, J. (2003). Genetic correlations between field test results of Swedish Warmblood Riding Horses as 4-year-olds and lifetime performance results in dressage and show jumping. *Livestock production science*, 82 (1), 61–71. [https://doi.org/10.1016/S0301-6226\(02\)00307-X](https://doi.org/10.1016/S0301-6226(02)00307-X)

Bilaga 1

Unghästtest, protokoll

Unghästtest

Arrangör/Datum

Nr. Hästnamn:
Uppfödare:
e.

Kön:
Ägare:
u.

Reg nr:
Visas av
Färg:

Linjärbeskrivning

Mankhöjd cm

EXTERIÖR		Extremvariant	A	B	C	D	E	F	G	H	I	Extremvariant	Kommentar
1	Typ	ädel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	grov	☐ väl proportionerlig
2	Kroppsförm a	lång	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kort	
3	Kroppsförm b	högställd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	lågställd	
4	Kroppens riktning	uppförshacke	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	framvikt	
5	Halsens längd	lång	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kort	☐ brett ansatt
6	Halsens position	vertikal	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	horisontell	☐ lågt ansatt
7	Halsens form	välvd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	rak	☐ grov övergång huvud-hals
8	Manke	hög	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	låg	
9	Bogens position	liggande	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	brant	☐ djup bål
10	Rygg	rak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	svank	
11	Ländrygg	lång	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kort	☐ karp
12	Korsets lutning	stupande	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	rakt	
13	Korsets längd	långt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kort	
14	Framben	bockbent	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	sabelbent	☐ knipt ☐ parallellförskj. ☐ felaktigt inskenad
15	Framben	intåad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	uttåad	☐ gracil ☐ fransysk
16	Framkotor	upprätade	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	veka	☐ långa ☐ korta
17	Bakben	krokhasig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	rakhasig	☐ knipt under has
18	Bakben	håstrång	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	hjulig	
19	Bakkotor	upprätade	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	veka	☐ långa ☐ korta
20	Rörelsernas korrekthet	nystar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	biljarderar	
21	Hovar	stora	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	små	☐ ojämn storlek ☐ understuckna trakter
GÅNGARTER		Extremvariant	A	B	C	D	E	F	G	H	I	Extremvariant	Kommentar
22	Skritt	takt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	oregelbunden	
23		steglängd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kort	
24		energi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	oengagerad	
25		rörlighet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	löst	
26	Trav	steglängd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kort	☐ otaktmässig
27		elasticitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	oelastisk	☐ markbunden
28		framf. aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kort/löst	
29		bakb. position	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	bakom sig	
30	Galopp	bakb. aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	inaktiv	
31		takt/rytm	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	oregelbunden	
32		språglängd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kort	
33		aktion	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	flack	
34	Galopp	elasticitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	oelastisk	
35		balans	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	obalanserad	
36	Gångart: rörelserikt.	uppförshacke	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	framvikt	
BEDÖMNING		KOMMENTAR											
Exteriör	Typ												
	Huvud, hals bål												
	Extremiteter												
Gångarte	Skritt												
	Trav												
	Galopp												

Domarsignatur

Unghästtest

Arrangör/Datum.....

Hästnamn:

Reg nr:

	HOPPNING	Extremvariant	A	B	C	D	E	F	G	H	I	Extremvariant	Kommentar
37	Avstamp	kraftfullt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	svagt	
38	Avsprång: snabbhet	snabbt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	långsamt	
39	Avsprång: riktning	uppåt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	framåt	
40	Teknik: framben	böjda	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	hängande	☐ under kroppen ☐ utsträckta
41	Teknik: rygg	rundad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	sänkt	
42	Teknik: bakben	öppnar upp	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	kniper	
43	Scope	stort	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	litet	
44	Elasticitet	mjuk, elastisk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	stel	
45	Försiktighet	överförsiktig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	oförsiktig	
46	Taxeringsförmåga	säker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	osäker	
47	Balans	balanserad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	obalanserad	
48	Reaktionsförmåga	snabb	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	långsam	
BEDÖMNING		KOMMENTAR											
Hopp	Teknik o förmåga:												
	Temperament:												
Ägaren har valt att endast visa hästen för godkänt resultat i hoppmomentet och avstår därmed full poängbedömning ☐													

	BETEENDE	Extremvariant	A	B	C	D	E	F	G	H	I	Extremvariant	Kommentar
49	Vaksamhet	hög	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	låg	
50	Reaktivitet	aktiv	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	passiv	
51	Självständighet	självsäker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	osäker	
52	Energiniivå	hög	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	låg	

Poängbedömning

BEDÖMNING		Gångarter	Hoppning	KLASSINDELNING			
Exteriör	Typ			Gångarter	Diplom	Klass I	
	Huvud hals bål				☐	☐	
	Extremiteter			Hoppning	Diplom	Klass I	
Gångarter	Skritt				☐	☐	
	Trav			Fälttävlanstalang	Ridhäststalang		
	Galopp			☐	☐		
Hopp	Teknik o förmåga:			Ridprov	Godkänt	Ej godkänt	Ej utfört
	Temperament:			(Se särskilt protokoll)	☐	☐	☐
TOTALPOÄNG:							
ÖVRIGT:							

Domarunderskrift	Domarunderskrift
För kvalitetsgradering av stoet skall ansökan skickas till SWB. Protokoll och verifierade meriter skall bifogas.	
Poängskala: 10=utmärkt, 9=mycket bra, 8=bra, 7=ganska bra, 6=godkänd, 5=med tvivel godkänd, 4=ej fullt godkänd, 3=ganska dålig, 2=dålig, 1=mycket dålig/ ej värderingsbar, halvpoäng för användas.	

SWB: 2026-03-17

SWB (2026b)

Bilaga 2

PDF utdrag av enkät

Tack för att du vill svara på vår enkät!

Vi är två hippologstudenter som i vår kandidatuppsats har valt att skriva om unghästutbildarens syn på viktiga egenskaper hos den unga hästen för framtida tävlingsframgångar. Genom att svara på denna enkät hjälper du oss samla in data som kan besvara vår frågeställning. Du som svarsperson kommer vara helt anonym och vi önskar gärna att du svarar så ärligt som möjligt. Många av frågorna utgår från SWB:s linjärbeskrivning, här är en länk till denna ifall du vill läsa: [SWB linjärbeskrivning](#)

Tack igen! / Amanda och Lovisa

Har ni frågor eller synpunkter kan vi kontaktas på amrr0002@stud.slu.se och lolg0004@stud.slu.se

1. Bakgrund

Vad identifierar du dig som?

- ☐ Kvinna
- ☐ Man
- ☐ Vill ej uppge
- ☐ Annat

Hur gammal är du?

- ☐ <20 år
- ☐ 20-30 år
- ☐ 30-50 år
- ☐ 50-60 år
- ☐ >60 år

Har du hästrelaterad utbildning?

1. Unghästutbildare
2. Beridare
3. Hippolog
4. Hästskötare
5. Svensk ridlärare
6. Tränarutbildning
7. Domare
8. Nej

9. Annat _____

Vad är din huvudsakliga yrkesroll?

- ☐ Unghästutbildare
- ☐ Tävlingsryttare
- ☐ Uppfödare
- ☐ Tränare
- ☐ Annat _____

Hur länge har du varit verksam inom ditt område?

- ☐ under 12 månader
- ☐ 1-3 år
- ☐ 3-5 år
- ☐ 5-10 år
- ☐ 10+ år

Vad är åldern på hästarna du utbildar?

- ☐ 0-3 år
- ☐ 3-5 år
- ☐ 5-7 år

Hur många unghästar utbildar du per år?

- ☐ 1-5
- ☐ 6-10
- ☐ 11-20
- ☐ 21-50
- ☐ 51+

Vilken disciplin är du/ din verksamhet främst inriktad mot?

- ☐ Hoppning
- ☐ Dressyr
- ☐ Fälttävlan
- ☐ Annat _____

Vad har du för tävlingsmeriter i din disciplin?

- ☐ Lätt klass
- ☐ Medelsvår klass
- ☐ Svår klass
- ☐ Jag har inga tävlingsmeriter

Vad är din erfarenhet av bedömning/ tävling med unghästar?

- ☐ Unghästtest
- ☐ Ridhästtest
- ☐ Falsterbos årgångsklasser
- ☐ Elmias årgångsklasser
- ☐ Breeders Trophy
- ☐ Bruksprov
- ☐ Enstaka starter
- ☐ Unghäst- VM
- ☐ Inget
- ☐ Annat _____

2. Hästens ålder, utbildning och utveckling

I vilken ålder tycker du att unghästens framtida potential blir tydlig?

- ☐ 0-1 år
- ☐ 1-2 år
- ☐ 2-3 år
- ☐ 4 år
- ☐ 5 år
- ☐ 6 år och uppåt

Har du som mål att visa 3 och/ eller 4 åringar på beömning?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Motivera ditt svar på ovanstående fråga, varför/ varför inte?

Hur stor betydelse har hästens härstamning för framtida potential enligt dig?

Inget 2 3 4 5 6 7 8 9 Mycket

Hur stor betydelse är det för dig att unghästen är i fas för sin ålder?

Inget 2 3 4 5 6 7 8 9 Mycket

Vad är den vanligaste orsaken (enligt dig) till att en lovande unghäst inte når högsta nivån?

- ☐ Mentalitet
- ☐ Hållbarhet
- ☐ Ridbarhet

- Träning/ ryttaren
- Annat _____

3. Gångarter/ hoppförmåga

Vilken är den viktigaste gångarten för den framtida tävlingshästen, enligt dig?

- Skritt
- Trav
- Galopp

Vad utmärker en bra skritt enligt dig? Välj det två viktigaste egenskaperna

- ☐ Steglängden
- ☐ Rörligheten
- ☐ Energin
- ☐ Takten

Beskriv dina val till ovanstående fråga, t.ex. lång steglängd

Vad utmärker en bra trav enligt dig? Välj de två viktigaste egenskaperna

- ☐ Takten
- ☐ Steglängden
- ☐ Elasticiteten
- ☐ Frambensaktiviteten
- ☐ Bakbenens position
- ☐ Bakbensaktiviteten

Beskriv dina val till ovanstående fråga, t.ex. lång steglängd

Vad utmärker en bra galopp enligt dig? Välj de två viktigaste egenskaperna

- ☐ Takten/ Rytmen
- ☐ Språnglängden
- ☐ Aktionen
- ☐ Elasticiteten
- ☐ Balansen

Beskriv dina val till ovanstående fråga, t.ex. lång språnglängd

Vilka egenskaper tycker du är viktigast för hopphästen i deras teknik och förmåga? Välj de fem du värderar högst

- ☐ Avstamp
- ☐ Snabbhet i avsprång
- ☐ Avsprångets riktning
- ☐ Frambensteknik
- ☐ Ryggteknik
- ☐ Bakbensteknik
- ☐ Scope
- ☐ Elasticitet
- ☐ Försiktighet
- ☐ Taxeringsförmåga
- ☐ Balans
- ☐ Reaktionsförmåga
- ☐ Inställning till uppgiften

Beskriv dina val till ovanstående fråga, t.ex. kraftfullt avstamp

Vilken kvalitet anser du är den mest formbara?

Vilken kvalitet anser du är den minst formbara?

4. Exteriör

Vad önskar du för egenskaper hos en lovande unghäst?

Typ

Grov 2 3 4 5 6 7 8 9 Ädel

Kroppens riktning

Nedförsbacke 2 3 4 5 6 7 8 9 Uppförsbacke

Kroppens form

Lågställd 2 3 4 5 6 7 8 9 Högställd

Benlängd

Kortbent 2 3 4 5 6 7 8 9 Långbent

Halslängd

Kort 2 3 4 5 6 7 8 9 Lång

Rygglängd

Kort 2 3 4 5 6 7 8 9 Lång

Korsets lutning

Stupande 2 3 4 5 6 7 8 9 Rakt

Hur stor betydelse har exteriören för hästens framtida prestation enligt dig?

Inget 2 3 4 5 6 7 8 9 Mycket

Finns det några exteriöregenskaper som du aktivt letar efter hos den unga hästen?

5. Temperament

Vad önskar du för mentala egenskaper hos en lovande unghäst?

Koncentrationsförmåga

Okoncentrerad 2 3 4 5 6 7 8 9 Högt fokus

Energinivå

Låg 2 3 4 5 6 7 8 9 Hög

Kontaktsökande

Distanserad 2 3 4 5 6 7 8 9 Aktivt sökande

Vaksamhet

Låg 2 3 4 5 6 7 8 9 Hög

Arbetsvilja

Låg 2 3 4 5 6 7 8 9 Hög

Mod

Lågt 2 3 4 5 6 7 8 9 Högt

Reaktionsförmåga

Passiv 2 3 4 5 6 7 8 9 Aktiv

Självförtroende
Lågt 2 3 4 5 6 7 8 9 Hög

Mental avspändhet
Låg 2 3 4 5 6 7 8 9 Hög

6. Avslutning

Beskriv med egna ord "den perfekta unghästen för framtida toppsport ser ut såhär..."

Finns det övriga tankar/ åsikter som är relevanta till övrigt innehåll som du vill delge?

Tack för hjälpen!

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Lovisa Elg har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☒ JA, jag, Amanda Reisner har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.